

Asia: VN/10384/2019 VM212:00/2018

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Yhdistys

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämisprojekteissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Uusi toimintamalli helpottaa valtionavustustoimintaa, olettaen, että järjestelmistä tehdään riittävän selkeät ja toimivat. Joidenkin ministeriöiden sähköisissä asiointipalvelujärjestelmissä ja niiden käytettävyydessä on ollut huomattavan usein ongelmia.

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuotonjakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspolitiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

Valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välisen viestinnän ja vuorovaikutuksen lisääminen on toivottua muutosta. Myös säännöllisille tapaamisille on hyvä antaa mahdollisuus.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään. Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuotonjakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

-

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuotonjakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

USKOT-foorumi pitää erityisen tärkeänä, että vastuullisuuden arvioinnin perusteina käytettäisiin avointa ja hyvää hallintoa, yhteistyötä ja kumppanuutta sekä esimerkiksi tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Myös kestävä kehitys on tärkeä kriteeri.

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuotonjakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Kaksivuotisuus helpottaisi hakuprosessien työläyttä ja epävarmuutta sekä lisäisi jatkuvuutta. Kaksivuotisessa rahoituksessa on huolena kuitenkin, että mikäli rahoitusta ei saa tai se myönnetään arvioitua pienempänä, niin tarkoittaako se järjestölle ehdotonta kaksivuotista päätöstä. Valtionavustuksen myöntämisen ja koko prosessin nopeuttaminen on aiheellista. Suunnittelun kannalta olisi tärkeää, että rahoituksen haku ja päätös tulisivat jo toimintaa edeltävänä vuonna. Nykyisessä käytännössä päätös saattaa tulla vasta toimintavuoden kevätkaudella.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuotonjakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuotonjakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Ehdotus 8: Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä. Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuotonjakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

Näemme kehityksen positiivisena. Tiimien kokoonpanoissa olisi hyvä ottaa huomioon moninaisuus. Suomi on moninainen, joten rakenteiden ja henkilöstön tulisi myös edustaa moninaisuutta.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

Kaikissa kohdissa olisi tärkeää ottaa huomioon järjestötoimintakentän moninaisuus ja joustavuus mahdollisuutena: toimintarakenteet ja -mallit saattavat olla organaisempia, spontaanimpia ja epämuodollisia perinteisen byrokraattisen mallin sijaan. Lisäksi eri toimijoiden rooli ja asema yhteiskunnassa voi olla erilainen. Yhtenäistämisen tulisi ottaa tämä huomioon sekä ylipäänsä toimijoiden toisistaan poikkeavat kontekstit muodon, tarkoituksen, toimialan ja haasteiden yms. mukaan, eikä sulkea pois esimerkiksi perinteisestä mallista poikkeavia tai jollakin tavoin uudenlaisia toimijoita.

Pitäisi myös osallistaa ryhmiä, jotka ovat aliedustettuja, ilman edustusta ja/tai intersektionaalisesti huonommassa asemassa. Tässä korostamme siis Suomen moninaisuuden huomioonottamista rahoituspäätöksissä.

Valtionavustusten jaossa toimijoille voisi antaa enemmän vapautta päättää rahoituksen käyttötavoista yleisempien tavoitteiden alla.

Kuusikallio Katri
Uskontojen yhteistyö Suomessa - USKOT-foorumi ry